

AUKŠTAIŠIS
LĖKŠ

Rytų Lietuvos Vėdovybių Organas

1958 m.

II ketvirtis

Nr. 1

✓
Vienas iš pagrindinių mūsų veiklos būrų ir efektingiausių kovos priemonių šio metu galysmis - sprauda. Kad ji turi būti veidrodė, kurinčs teisingai atsispindytų šio laiko dvasią, kad ir sekantiems kartoms tai būtų stiprybės šaltinis ir pasididžiavimų irgi visoms aikm. Gyvenime patirtis rodo, kad didžiausią teisę kalbėti tautos vardu šiandien turi Partizanas. To teising, už jo nepalūštama ryšis kengti per balsavikmeti žmogumi - lietuviu, už nepasidavimą laiko ruotai koms, jam suteikė pati tauta.

Kad Partizanas teisingai tautos vardu kalbėtų, jis tam turi tinkamai pasiruošti. Ypač to pasiruošime reikalingi vyresnieji vadai. Šioms būre padėti prt. vadams, prt. karininkų užimamas vie tose, ir išleistisimas AUKŠTAIŠIS - Rytų Lietuvos Vėdovybių Organas.

Be šio, nagrinėjant kaip organizacinius, taip ir kitus s-ai, lietiendius klausimus, AUKŠTAIŠIO tikslu lieka padėti prt. vadams, kad jie bet karine atveju galėtų dręstai ištis LĖKŠ T-les narie parsigu. Kuo gausiau bendradarbiaujant AUKŠTAIŠIJE LĖKŠ T-les nariams, išsamiau patienkųti jos Biuletenyje.

Visa tai pasiekti bus galima visoms prc. vadams aktyviai bendradarbiaujant AUKŠTAIŠIJE, pasiekant jame visais rūpinamais klausimais, nagrinėjant jame tilpusius straipsnius ir del jų pareiškiant save nuomonę.

Nueširdišios sekmes darbei

Redaktorius

LAIŠVĖ IR JOS GYVIMAS

Solšėvikai puola laisvąją demokratiją, kad ji nesugeba kurti šmogsus egzistencijai reikalingų sąlygų.

Kiek ta kryptimi veikti yra pajėgus demokratinis pasaulis ir kurių priemonių imasi tokių sąlygų kūrimui šiuo laiku, bent dalinai duoda atsakymą šiu metų birželio mėn. pirmoje pusėje vykę įvykiai demokratinisame pasaulyje ir tarptautinėse instancijose. Tai nėra staigmena, bet tie įvykiai ir su jais susijusios išdavos išplaukia iš natūraliai besivystančios bendrosios pokario padėties.

Tų įvykių charakteringiausi trys: SSSR statovo Saugumo Taryboje 74^a-sis ir 80^a-sis veto, JAV gen. Eisenhowerio kandidatūros laimėjimas nuo respublikonų partijos ir tos šalies prezidento postą ir Anglijoje Haršalo nutelaimas už ruošimąsi šnipinėti SSSR naudai.

Tenka paliesti kiekvieną šių įvykių atskirai, pasidaryti iš jų išplaukiančios išvados ir mums, stailvelgiant į mūsų tautos gyvybinius interesus bei bendrąją tarptautinę padėtį.

Pokario metu įkurtose instancijose tarptautinėse, kuriose turėjo būti sprendžiami ginčytini

tarpvalstybiniai klausimai, visiems atrodo kad darbas ten nebus įmanomas, nes SSSR veto pagalba visus nuterimus grievė.

Taip ir šių metų birželio mėn. Saugumo Taryboje JAV statovo buvo įnešta rezoliucija, kad tvirtinimas, jog JTO kariuomenė Korėjoje vedanti bakteriologinį karą, yra melas ir nieko bendro neturi su tikrove. Balsuojant šią rezoliuciją, SSSR atstovas panaudojo 49-į veto.

Kadangi prieš tai solšėvikai buvo griežtai atsisakę išleisti bet kurį tarptautinį kontrolės organą įvykiui ištirti vietoje, tai šiuo kartu laikas Saugumo Taryboje įrodė, kad bakteriolo-

ginis karas Korojeje tevedamas veto pagalbs.

Kai po to teje patioje Saugumo Tarybojebuve i-
nešta rezoliucija, kad melas, kaip grieunas tarp tau
tu pasitikojims ir sudaras graamg taikai, turi būti
išgyvendintas žmoniėje, ESSE atstovas panaudoje
SOEji veto.

Graas ir jubiliejinis skaičius SO, bet dar gra-
seone proga jie buvo panaudotas. Sovietų atstovas,
balsuodamas prieš tai, kad melas turi būti išgyven-
dintas žmoniėje, viešai tarptautinėje instancijoje
buvo priverstas prisipažinti, jog jų vienas išsilai
kymo pagrindų yra melas. Kiek tuo sovietams buvo
suduotas smūgis, rodo JAV atstovo Saugumo Taryboje
pasisakymas: su SO-ju veto sovietai išėjo ne vien
prieš JAV, bet prieš visą pasaulį. Dėl to paties ši-
tai pasisakė vienas Niujorko radijo komentatorius:
gal po to jie ir tylės /sovietai Red./matydami, kad
jų melams ateina galas ir patys nebesitikės melo
schme, bet vargu ar tai bus galėstis už prasti. Šis
pavyzdys Saugumo Taryboje rodo, kaip grašiai Vakarų
demokratijos įpina bolševikus į jų pačių kitiems
paruoštas pinkles.

Jau dabar, švelgiant į tai, kaip kruopščiai yra
renkami visi bolševikų nusikaltimai prieš žmoniją,
ir keliamai aiškėn, reikia pagalvoti, kas dėsia tade
kai tie nusikaltimai bus pradėti svarstyti tarptau-
tinėse instancijose. Tuo atveju, reikia tikėtis, bol-
ševikai bus priversti prisipažinti, kad jų melas
yra paremtas brutaliausiu teroru. Kad po to dar
jiems būtų žmoniėj gerbuvio siekiančiose tarptau-
tinėse vietose, sunku tikėtis..

Kad demokratine laisve nebūtų išnaudojama pik-
tam ir pasaulyje nebūtų kuriama anarchija, Vakarų
demokratijos imasi konkrečių šygių demokratijai ap-
ginti. Ta prasme kiek saksčiau Anglijoje į valdžią
grįžo Čerčilis ir jo konservatorių partija.

Dar vaisdkiu demokratinio pasaulio sugebėjimas
apginti demokratija iškyla JAV - pasaulio demokra-
tijos tvirtovėje.

Kad vaidin būtų plinesnis, tenka suglaustai pa-
liesti skirtumas tarp to krašte didžiųjų dviejų de

Frānčių partijų: respublikonų ir demokratų. Kiek demokratų partijos principas pateisina ir laisvę bolševizmo apsisprendimo galia, tiek respublikonų partija išvelgia piliečio laisvę tik tada, kai valstybė - respublika yra apsaugota nuo bolševikinio gėsmo juos valdyti.

Gen. Kizenhauerio triumfališkas laimėjimas prieš senatorių Taftą, tą didįjį amerikietį, kaip ji pavadino patė gen. Kizenhaueris, ir rodo demokratijos sugebėjimą pasirinkti, kad sunaikint bolševizmo grėsmę, tautai vadovautų jos didvyris. Taip respublikonų partija suredo didvyrį gen. Kizenhauerio asmenyje - praėjusio karo nugalėtoją. Tai nepaaiškina, kodėl sujungti vienas tikslui - demokratijos apgyvendinimui daugelį valstybių ir tautų. Tai atrodė lengvai sujungs ir savo tautos abi didiąsias partijas ir pašalina visus rinkimines kampanijos metu susidariusius skirtumus.

Toks amerikiečių pasirinkimas tuo pat rodo, kad JAV galutinai baigta su izoliacionistine politika, jog JAV regi savo laisvę nedalomai susijusią su kitų tautų laisve. Tuo patiu amerikiečiai patvirtina šios minties pareiškimus: mūsų laisvė negalės išsilaikyti, jei ir kiti nebus laisvi.

Senatoriaus iškilmingas pašaldas renti gen. Kizenhauerį rodo amerikiečių tautos atiprybę ir patvirtina supratimą.

Kaip suprasti demokratinių laisvių gynimą Vakarų demokratijose, rodo ir Marsalo nutartis Anglijoje. Marsale buvo nutaistat ne už konkrečią išdėvystę, bet už ruošinėjimą išduoti valstybines paslaugas. Kai jis buvo sušaukiamas su 1918 metų etatovybės antruoju sekretorium, pas jį buvo rastas slapta dekumantas. Teisme jis teisinosi nieko nežinojęs apie tą dekumantą. Tačiau, nežinint jo pasiteisinimų, jis buvo nutaistat. Teisme pirmininkas pareiškė: mes gerbiame žmogaus įsitikinimus, bet valstybės išdavimas arba pasišaukimas jį išduoti yra baudžiamas.

Ką visa tai sako mūsų pavergtiesiems?

Ilga laiku mes kentėjai priešinoses komunizmui. Savo aukomis ir kentiomis, kurias pateko į laisvy-
ji pasaulį, bolševizmui sudavom dideli smūgi. Jau
debar ir bolševizmo simpatikai turėjo progos pana-
tyti tikroji bolševizmo veidas. Pasitė jį visai, kas
nenorėjo būti oklas. Propaganda apie bolševizmą um
jau nereikalinga. Bolševizmo mes darbus matome sa-
vo skimis. Jo smurta ir terorą išgyvename ant savo
kailio.

Bet mūsų tauta nesidavė naikinamam. Mes ne daik-
tai ar bedvasiai gyvenai, o žmones. Oi žmones, ginda
mes savo žmogiškoji są, kelia bėsa ir ginkla riek
smurta, melą ir terorą. Taip ir mūsų tautos didžioj
ji dalis pakilo į kovą prieš bolševizmą - melo, te-
roro ir smurto valdovą. Ta pasipriešinimo kova de-
mokratinio pasaulio buvo pripažinta ir įvertinta.

Vadovaudamies demokratiniu principu, mes kaip
gerbome taip ir gerbsime tautiečių įsitikinimus
ir saugosime jų interesus, bet akivaizdoje bolševiz-
mui rengiamo raudonojo Miurnbergo, ir mes sąvū^o dū-
duokėsį sodiname į kaltinamųjų suolą. Bolševizmas
mūsų tautai rengia praštą, tuo ir bolševikų dar-
bai negali būti suderinami su mūsų tautos egzis-
tencijos reikalais. Jie yra tautos išdavikai ir
kaip tokie turi būti baudžiami visu griežtumu.

Mes protingsi kuriame tokias sąlygas, kad apsau-
gota tauta galėtų sukurti laisvą, demokratinę ir
nepriklausomą valstybę, kurioje būtų garantuojamas
visiems jos piliečiams demokratinės laisvės ir tai-
sės.

LLKS TARYBOS RYTŲ LIETUVOS SEKCIJOS NA-
RIŲ PRANEŠIMAI, PADARYTI JOS POSIDYJE
1962 m. x mėn. a d. KREVOJE

D i e d u k a s

BROLIAI MINDAUGENAI

Nesilindamas kartoti tai, kas jums broliu išgūnas
jau yra pranešęs apie pirmuosius mūsų s-šio cen-

tralizacijos klausimu atliktus darbus, pateiktu partizaninę ataskaitą iš tų darbų, kuriuos nudirbant mindaugėnais atstovavau vienas. Ataskaitą pateikiu turėdamas prieš akis:

- a/ bendroji veikla ir KM atstovavimas;
- b/ grįšimo priešastys ir tikslai.

Kaip prie br. Žygūnė, taip ir jam išvykus, pirmuoju pagrindiniu klausimu buvo savais darbais pateisinti Vyr. Vdvegzistenciję. Į šį darbą buvau įjungtas pagalbinio pareigūnu. Regėdamas ir tą uždavinį, kuriam ryšio br. Žygūnės, prabilau šmitke lio atstovu.

Įnikus į darbą, sulaukiam N atstovų. Jų buvo du: Sr ir Ap vadai. Susirinkus bendram posėdžiui teko pasidaryti išvadą: ir iš N atstovų mindaugėnui daug ko tenka mokytis.

Ta išvada pasidarius, vasario 10-tą jau išrinktas LLKS T-bos Pr-mo Pirmininkas, šios didios šventės proga, KM atstovs paprašė prabilti į T-bos narius, į visus už laisvę kovojančios Lietuvos atstovus.

Dėl to partizanui nebuvo ko išsigęsti. Tik kilus šedžiui, kažkas geilėjus pradėjo veltis gomuryje. Broliškai, kad dėl to netektų tėtėtis, tenka pateikti to neto vaido bent atveistas.

To diena pasirašyta LLKS T-bos deklaracija. Tuo laiku Vilniuje posėdžiaujant LK/b/Lietuvos laidojimo klausimu, mūsų susirinkusius lietuviškoj rama veį, sveikino prl. tėvai, seserys. T-bos nariams dainuojant "Ar tau seldi kenčias nuo priešo, vardas bandito motina - mama" prieš save regėjom savo motiną Žėvynę... Doje siūbėdamas neaukškaitomos NVD, KGB armijos, saugojo LKP/b/ nuo mūsų, bridusius per šimtus pusias šimtus kilometrų, spreidimo - kad tu gude nesulauktum, nebūsi kaip tu nori!

Mano mieli broliškai, nesistebėkit, jei tokiu momentu negalima susilaikyti nuo ešerų ir tam, kuris iki to laiko jas talaikė šmogens meakybės atstovu. Tokiais atvejais negalima pasakyti ir šios paprašėdiančios tiesos šedžiuiškas su lyg ešerų nuo šėmės veido pašėko nušluoti, tie nuo lietuvių valios mū -

są samą tik skausmo odaros palike.

Tuo laiku niekas negalėjo pykti ir ant raudon-
džio: tą dieną, partizaniskai sudardami rykščius, mes
prisiėmėm blaivius darbus Lietuvai. Visi suprato
tai: KM turėjo atitekti VV vadovavimo baras. Baras,
kuriam, pateisinant Lietuvos tarptautiniu mastu, turė-
jo vadovauti diplomatas, LKS pateisinti prieš tau-
tą bent sukąstojo mokslu stovėjęs. Tuo gi tarpu KM
stovėjęs, jei ne "smutkalio, tai tik lietuviško Kū-
pintojėlio stovėjęs.

T-bos pėsčiai vyke įprastine tvarka: kai lempa
nešviesdavo, tada tik tardavomės. Kai kada širdį nu-
guldavo tik tai, kad jaunatvėje bendruos ariose o-
bueliukais prasiridinąję, po tiek metų susitikę ne-
galim, neturim laiko pasidalyti pergyvenimais bend-
rų pažintųjų iš didžiojo Partizano laiko.

Dirbam pasiskirstę komisijomis. Bendruose post-
džiuose komisijų darbus sutikėling, juos tvirtinda-
vome. Darbo sėkmingumui daugiausia padėjo J ir N tam
reikalui sukaupę medžiagą, turimas patyrimas.

LKS T-bos sprendimais, broliai, jums zinomi. Prie
to tepriedu tik tai: už nuopelnus centralizaci-
jos darbe, LKS T-bos Pr-mo Firmininkas atšlysoje
laisvės Kovos pirmos rusies II laipsnio žiuos LK-
jus prt. :N-br. Vanaga, J-br-Karė, KM-br. Elygė.

Kas išrinkta į LKS T-bos Pr-mą, laikeu jums vi-
siems irgi aiškiu reikalu.

Tarybai d rėb baigus, konkrečios sąlygos Pr-mo
nerikams tekusi darbe barę vertė nudirbt savyste -
visi, išskirti, kad VV daromai galėtų pasireikė-
ti, tam tikslui iš J išskirta ypatingai stipri pajė-
ga br. Naktis.

Jau irgi zinome, kad VV iš pirmą dieną perymo
prie Kupintojėlio. Tai ne atsitiktinis reiškinys;
lietuvių tautos dvasia smūsiu Kupintojėliu rymo.

Šiuo, aišku, visuomenininkas buvo griežtai apsau-
gotes nuo politruko likimo. Belikus įrodyti, kad vi-
suomeninė veikla nėra fašistinis ar nacistinis ke-
lias, KM visu savo autoritetingu patikino s-džio
vadovybę, kad VV yra giliai religingas Partizanas.
Sulgukus vėsaros, VV vadovai galėjo rinti savo dve-
sioje: iš X gavus žinią, kad jiems pavyko susisiekt

su laisvuoju pasauliu, mūsų kovos visuomeninės veiklos baras tarptautiniu mastu buvo galima pilnai patikėti mūsų išsiviams.

Tuo pat laiku pradėjo ryškėti ir tai: N svarių įnešu prisidėjus prie Vyr. Vdv. išsilikymo, įrodžius puikų organizavimą laipsni, jos Vadui pilnai buvo galima patikėti Pr-mo vieta. Tai lėmė GPV išrinkimą. LLKS T-bos Pr-mui pradėjus veikti pilnoje savo sudėtyje, iškilis reikalus VV perkelti į KM. Tai padėryti vertė ir atitinkamai palengvinimas naštos, kuri atiteko J. Konkreciai tam lygiui paragino lėmė m. rug - piūčio mėn. 13 dienos keutynės, kurių metu su br. Mek - tim buvo beveik visi VV artimiausi bičiuliai, tuo laiku buvusieji PRR bendradarbiai. Tik tai atidėti pavasariai vertė šios neįveikiamos kliūtys:

a/ neišaiškinamas KM atitardymas;

b/ prie Vyr. Vdv-bos KM statove katastrofinė sveikatos būklė.

Tik laikui galit pasiekyti apie tai, kodėl tuo laiku KM rinkosi izolacinistinį kelią, įvertindamas susidarūsią padėtį Pr-mo Pirmininkas VV perkėlimą į jai pramatyta eriti atidėjo iki tam susidarys tin kamso sąlygos.

Kad kuris nors bet nesutrūkdytų VV pradeto darbo teko tonkintis kuo turims. Nenustojus vilties ypstin gel skaudiu momentu, VV susilaukė tikro pragiedrėjimo: be gausių sumų, kurias Pr-mo Pirmininkas akyrė iš savo pajamų VV egzistencijai, tam tikslui iš J išskyro visais atvilgiais tinkamą br. Vveng.

Laikas darė savo. Kad ir KM su visa Lietuva išsikovojuis laisvę, prieš tautą galetu daryti ateskaitę karūgijais iš karūgijais gyventų laikų, paderant ima noma panešt J atitekusią našta, į KM apsisprendė kel tis Pr-mo branduoliu. To apsisprendimo pasekmės, jums broliai, mindaugonai, puikiai sinoms. Men tai sekė: jei ir toliau regosiu neįveikiamas kliūtis, spvilsiu manis psaitikėjusius.

Antru kart palikus kiek skaudesnioje padatyje ne - ga vienaišis, išgyventoje vietoje gulojau pazilikti nebent prileidamas minti, kad esu nepakeičiamas. Kad šios neutrūkdiau ant savęs šėtelio prieš kiek nors akis, beliko paprašyti pas visagali, bent kiek

svaikatos sustiprėjimo. Išengus į vado būstinę, tai buvo pasiekta.

Svešias sulaukė svečio, kuriuo buvo PT. Man tai nuostabos nesukėlė: užmiršus mūsų išsileikymo pag rindą, tai lieka neišvengiamas. Tegalėdamas terti, jog ne kiti mane išmoko atstovauti Rytų dvasiai, tepajutu kvietimą, kuriam kasmet vie įskaičiuo reangė ilgė sės tos dvasios, su kuria jaunatveje tarp kalnų kal nelių susidėjau.

Šitas ilgėsys nenumaldomas. Kas Dievo Dievai, kas ciosorinše ciosoriui, kviesdamas atiduoti, jis kelia anšius, nuo kurių trėnėsių dulkėmis byra visi, viegki įvairiausi smogaus likimo kalvisi. Šias ilgė sės ne svasjė svasjūšė: ji nšdiens, kad brolisie padavę rankas, ję verstams tautos didingę preeitimi. Šitas ilgėsys mus šiandien sukviētė posėdžiui. Telieka jis mūsų spaisprendimui:

Mūs visos jėgos Lietuvai - Tėvynei. Visos jėgos nušengt gyvai, dšdingai Lietuvai nuo kryšius, kuri jai stašė klaikus bolševizmas, ant kurio ja marina bolševizmo nušerintieji.

Partizanų jėgos tautai. Kad atgevus Lietuvai laisvę, Partizanės dšrytų apyskaitę iš savo dabų prieš savo tautę.

Reikvykis

LLKS VISUOMENINIS VEIKLOS IŠVYSTYMAS
RYTŲ LIETUVOJ

Svarstant visuomeninės veiklos išvystymo galimy bes Rytų Lietuvoj, pirmiausia yra svarstyti koks iš viso yra visuomenės moralinis stovis šioj srity ir koki vaidmenį ligšiol šis vaidina tos visuomenės dvasios palaikymui LLKS

Sąlygos pavergtajai lietuvių tautai šiuo metu yra visur tos pačios. Ar tas pats moralinis stovis yra visose Lietuvos srityse, to negalėjau pasakyti, neturėdamas tikalesnių duomenų. Greičiausiai viekas

yra panašu. Geromis visuomenės dvasios stovis be abe
jo, gūnai būti tik tose vietovėse, kur yra didesnė re-
sistencijos įtaka, ir kur plačiau išvystyta jos veik
la. Bendrųjų trumpai charakterizuoti tą Rytų Lietuvą -
vos ploto dalį, kurią teks pažinti.

Įtakos, kurios čia pasireiškia tarp gyventojų, be
abejės, charakteringos visai Lietuvai. Aiškiausiai rei
kia pasakyti vieną dalyką: gyvenimas čia skurdyna.
Žmonės vis mažiau duonos ir vis mažiau dvasios.
Prieš komunistų nusistatymus yra didelis, aiškus ir,
galime sakyti visuotinis. Komunistų programa atstam
mia žmones. Bet kartu ji juos vis labiau ubagina vi-
esiai atšvilgiais. Todėl randasi vis didenis skai-
čius žmonių, kurie palūsta. Palūsta ne iš susiškėdži-
mo komunistams, bet iš nebeįstengimo jam priešintis.
Faktai kalba: išdavysčių, tarpusavio rietenų vis dau
gėja.

Aišku, yra tam tikras procentas ištikimųjų, pašau
kusių, kurie ir pragars kančias iškęs nepalūsdami.
Tur būt, jų procentas nėra ir menkas. Tačiau tai neat
sveris blogosios reikalo pusės: visuomenės moralė
nestebimai smunka, jos papročiai genda, tikėjimas ir
dorovė menkėja. Jaunimo tarpe dėl papročių gedimo ir
dorovinio palaidumo didėja okuligenizmas, nušmugėjimo
pasireiškimas. Todėl nestebėtina, kad auga komjaunimo
skaičius ne tik iš prievartos, bet ir iš paąmoninio
traukimo.

Tiesa, visuomenė gyvena geromis viltimis. Kai kas ja
palaiko. Pasakutiniu metu ypač Vakarų propaganda. Bet
jos nuostakos labai stiprėja tarp didžiausios vilties
ir juodžiausios nevilties.

LKS yra pasistatęs sau uždavinį palaikyti ir sti
printi tautos dvasią, parengti tautą taip, kad ji būtų
pasiruošusi su tinkama stiprybe iškentėti dabartinius
laikus ir su aiškiau lie tuvišku nusistatymu išengti
į laisvės dienas. Kiek LKS tai p teisino Rytų Lietuvą -
vojį?

Partizanų įtaka buvo didelė tol, kol jie samaniš-
kai bendravo su plačiaja visuomenė, spiankydami vi-
esias vietas ir su retu žmogus neususitikdami. Jų įta-
ke, aišku, buvo tokia, kokio jie buvo patye, Visuomenėje,

da sbejo, teigiama. Priešas turėjo baimės ir drausmės. Savieji turėjo daugiau pasitikėjimo savimi ir laisvės atėjimui.

Šiuo metu partizanai pasidaro retas svečias. Našai kur jis būsime, mažai kas jį bemato. Partizanai įtaka iš jo asmeninio kontakto plačiojoje visuomenėje yra visai sumažėjusi. Didžiuliai plotai jau iš viso nebeturi partizanų.

Našiau, kaip kitur, bet pas mus sąjūdis reiškiiasi daugiausia tik per partizanus. Kur baigiasi partizanai, ten baigiasi ir sąjūdis.

Taigi, sąjūdis įtaka ribota. O turint galvoj, ko-kiu leipeniu vyksta moralinis visuomenės smukimas, ta įtaka turėtų būti labai didelė. Ji yra vienintėlis, išskyrus užsienio propagandą, kuri galėtų kovoti su įtaka bolševikų, kurie, pasigrobę visos priemonės ir išnaudodami visas galimybes, stengiasi pirmiausia su luošinti tautos dvasią, suubeginti, įstumti į tikrą moralinį pakrikimą, priversti iki visiško sugyvalėjimo, o tada iš mūsų tautos turėti paklusnią darbą gyvulių ir gerų jų varovų bandą.

Taigi, visai matoma, kad reikia su tuo kovoti. Bet ką gali pavienis partizanai. Jo įtaka bus tik tokia, kokią bus jo asmeninis kontaktas. Ne vienu metu ta įtaka, vietoj to kad būti gera, gali būti ir bloga. Tai parei- na nuo to, ke partizanai vertas, kaip jie supranta sa- vo uždavinius ir kiek jis patė palietęs laiko gedi- mo tvaiko.

Taigi, kalbam ne paie pavienius partizanus, bet a- pie sąjūdį, ištisą organizaciją, kuris turi pirmiau- sie ne tik tautą, bet ir pačius partizanus suklieti. Tėdieu kiek pas mus išplėsta sąjūdis organizacija visuomenėje? Kiek turi įtakos paties partizanams? Tai padiai visuomenėi?

Viskas yra nedideliame laipsnyje.

Taigi, kas dergti? Laimė, kad, greikia pradeti iš naujo. Yra sąjūdis, kurs turi aiškias idėjas ir teisingą programą, pagrįstą giliais principais, kurhais ga- lėtų remtis tautos gyvenimes ne tik šiuo perėjimase ju laikotarpiu. Pas mus sąjūdis organizaciniai bren- dučiai veikia.

Reikia tik išplesti tą veikią iki mūsų sąlygose galimos ribos. Idealiai būtų, kad visa dar nepašildusi lietuviška visuomenė būtų kokiu nors būdu apjungta sąjūdžio organizacijos ir joje tiesiogiai dalyvautų. Bet tai tik idealas. Tikrumoje tik nedidelė višumos dalis pas mus ką žino apie sąjūdį. Todėl sunku ir svežėti apie visos tos visuomenės tiesioginį įtraukimą į sąjūdžio organizaciją. Bet būtų būtina, kad toji visuomenė kiek galint būtų daugiau pažiūrėta sąjūdžio idėju, kad ji būtų bent sąjūdžio dvasios įtakoje.

Todėl manau, kad geriausią visuomenės dalį reikėtų tiesiogiai įtraukti į sąjūdį. Siekti reikėtų ypač tos aršios, su kuriomis asmeninis kontaktas nebūtinomas. Turint bent pakankiamą organizacijos išvystymą, reikėtų per tą organizaciją ir pradėti kovą už mūsų įtakos išplėtimą lietuviškoje visuomenės sferoje ir už sustabdymą tos visuomenės moralės smukimo, kurie šiame metu reiškiasi dėl komunistinio prievartavimo.

Pagrindinė priemonė šiuo atžvilkiu, spauda. O pas mus su ja reikalai blogi. Iki šiol nepagaminam nė tiek spaudos, kad sprūgintumėm ją visus partizanams. Neturim reikiamų ryšių, kad gautumėm ir turim spaudai tik kiekį, planingai išdalinti.

Taigi, pirmiausia mums tektų nugalėti visą technines kliūtis, kurios neleidžia spaudos darbe išvystyti. Antra, įveikti visus organizacinius sunkumus, kurie mums atima galimybę turėti platesnę įtaką visuomenėje.

Dėl to, kas spaudoje reikėtų akcentuoti, duoda šis sąlygų mūsų sąjūdžio idėjiniui pagrindui: taute išleisti sveiką tautiną sąšvilgį, kovoti su visom bolševikinio rango įtakom, šadinti žmonėse laisvės viltį ir rengti juos laisvės dienai.

Kadangi naujajai mūsų tautos dvasiai augimui ne šė LKŠ, ar bent gali neti, jei tik leistu sąlygos, tai LKŠ turi rūpintis ir savo paties propaganda, ir šia geriausią reklama saveji spauda. Ji padarys pirmuosius virpėjimus visuomenės dvasioje, artindama į sąjūdį ir jo siekimus. Tokiu būdu tauta ertės prie

savo tikrųjų tikslų, į kuriuos jų diuo metu skatina sąjūdis. Bent nori ir siekia skatinti. Tokiu būdu, kur negalima dabar, tai bent ateityje, bent besimose laisvės dienose pasijus ir pasirodys gyvensis sąjūdis dvasios pilnavimas, nes, jei šiandien sąjūdis, kad ir sunkiausiose aplinkybėse, turi vis dėl to labai didelę reikšmę tautai, tai laisvės dienomis, jis tos reikšmės turės kur kas daugiau, kai laisvai galės įgyvendinti tuos savo siekimus, kurių diuo metu ir prie geriausių norų nelaidžiai įgyvendinti.

K e i k v y t i s

KLAUSIOS MINTYS PASKAICIUS LLAS TB 1922 M.
Nr. 3 TILPURI STRAIPINI "POLITINIAIS KLAUSIMAIS

I. KEDY KLAUSIU

Nesinerėtų sutikti su kai kuriais straipinio autorius pasisakytais žydu klausimu. Manyčiau, kad mūsų atgimusioje valstybėje žydai turėtų būti traktuojami visiškai lygiai, kaip ir kiti piliečiai. Kitaip kalvoti - reikėtų apsilankti su demokratijos principais.

Tadieu iš straipinio autorius pasisakytų padvelkia keikuo, kas terytus iš ankato stato žydu į privilegijuota padėti krašte. Štai autorius sako: "...pa sišventime Lietuvai nes pirmoje eilej reikalaujame iš lietuvių, bet ne iš vokiečių, lenkų, prancūzų, taigi, ir ne iš žydu. Jei pastarieji nebuvo/ ar buvo mesiau už savuosius/ lojalūs savo krašte atstvilgiu, tai jų kaltė nepalyginamai ne akeanė, kaip mūsų petrauskų ir kitų panašių".

Visiškai sutikčiau su autorium, kad pasišventime Lietuvai nes turime pirmiausia reikalauti iš savųjų, o ne iš svetimųjų. Bet kad svetimiesiems, gyvenančiams mūsų krašte, būtų leista mesiau lojalūs negu lietuviams, su tuo niekada nesinerėtų sutikti. Lojalus mo mes priveleme reikalauti lygiai iš visų mūsų krašte gyvenančių. Kitaip galvoti, man rodos, būtų tiesiog tvirkinama. Iečitu, kad svetimiečiai už mūsų

vaišingumą gali mus stailyginti, kaip tik jie nori. Todėl dėl lojalumo, kuri sąda, iš tikrųjų, materialiai perodė prieš mūsų tautą pirmaisiais bolševikiniais okupacijoms metu, visiškai nebūčiau linkęs jų teisinti.

Tai, kad sąda iš prigimties nėra linkęs į bolševizmą, o ją remia karkuriais kitais sumetimais, manyčiau juos turėtų irgi sąsiai pateisinti. Štai iš autorisus pavyzdžiai: iš kasijos buvo išsiųsti į Palestinę patys šaukliškiausieji bolševikai, o Palestinoje jie stovėdavo, iš to galima būtų padaryti tik vieną išvadą, kad tie sądai biziavo rusų tautos nelaimė, ne siverdydami atliko kenksmingo parazito vaidmenį sve timoj tautoj. Prieš sąvają gi kitais pasielgė. Remenyčiau, kad šis pavyzdys gerai atestuoja sądus ar kiek sumažina jų kaltę prieš tas tautas, kuriose jie biziavo bolševizmu.

Mūsų antese mitas ir nemeriu taip šodžiais ko nos kuretyti prieš sądus. Tai sakeu, noredamas pabrėžti vieną dalyką: iš visų Lietuvos gyvenančių mes vienodai turim reikalauti lojalumo sąvajam kraštui, o nusi kaltusius prieš lojalumo principą bausti vienodu mes tu. Todėl manau, kad autorisus siūloma daryti viena ki to išimtis sądams, kurie ginklu kovoja prieš mūsų kraštą, nėra priimtinas dalykas. Dėl specialios sąsios suirutės ne tu irgi manyčiau, kad sądams tur i būti glo bojami tuo pačiu lygumu ir teisingumu principu, kaip ir kitų tautybių žmonė. Kinoms, gal būtų, reikėtų jiems specialios spscugos, jeigu jie specialiai būtų puola mi. Bet kasin ar yra pagrindo to leuktių Vargu ar mūsų visuomenė puls smaugti sądus vien dėl to, kad jie sąda. To iš lietuvių puses bent ligi šiol niekada ne kra buvę.

Pataikavimas kokias nors tautinei grupei mūsų krašte gal kartais ir galėtų nešti kiek materialinės naudos, bet tai būtų nesuderinama su mūsų tautiniu orumu ir iš viso pe r leikę kasin ar tik greičiau nestai lieptų blogu, o ne geru.

Manau, kad sądai turėtų pagrindo daryti sumu trukdymų tuo atveju, jei juos savo krašte traktuotume ne lygiai. Tačiau lygus traktavimas neturi jiems įvopti noro kas nors kenkti.

S. DĖL VAKARŲ KULTŪROS

Kalbėdamas apie mūsų akkurtesios valstybės poli-
tinio gyvenimo perspektyvas ir kartu tai siedamas su
mūsų kultūrinio gyvenimo perspektyvomis, autorius tai
gia: "kultūra mums tur i eiti tik iš Vakarų"... lie-
tuviui tegali būti Vakarai arba Rytai, bet nieko pu-
siaiu... "Gal būt, autorius, kalbėdamas apie kultūrą,
pirmiausia turėjo galvoje jos išvairinę, materialinę
pusę. Tačiau visamej susidaro įspūdis, kad jis iš vi-
so į kultūrą žiūri lyg ir per daug materialiai, lyg į
daiktą, kurį mes galėtume importuoti iš užsienio.
Tuo pačiu atrodo, jog jis linkęs visai mažai reikšti
mūsų skirti galimybei, kuriai savitą, lietuvišką kultūrą.

Mano žia, kad kultūros, kaip dvasinio reiškinio kū-
rimas greičiau pareina ne tiek nuo išorinių reiški-
nių, kiek nuo vidurinio gilioje tautos dvasios nūsi-
teikimo. Todėl galvoju, kad tauta neturi lengva ranka
greibstyti svetimųjų įtakų, bet, jų neišalindama, tu
pirmiausia ieškoti ir išreikšti tai, kas jai sava.
Tik tuo atveju jos kultūros reiškiniai turės gilios
ir didelės vertės.

Mūsų tauta jau kaip rasė yra vakarietiška, paga-
lieu pagrindiniai jos kultūrinio gyvenimo principai
yra vakarietiškos kilmės, todėl mūsų tautoj besikū-
rianti kultūra jau savaime yra ir bus vakarietiška.
Todėl aš manau, kad pas mus kultūra turi k u r t i s,
augti iš savo sveikų pagrindų į sukatesnį laipsnį, o
ne iš kur nors citi ar būti atvežama ir dar būtinai
vienokia ar kitokia atspalvio.

Be to, iš autorius teigimų susidaro įspūdis, kad
jis į dabartinę Vakarų kultūrą žiūri kaip į reiški-
nį, kurį mes turime priimti be jokių rezervų. Jis net
teigia, kad dalies mūsų inteligentijos bei visuomenės
ideologinis pakrypimas į bolševizmą rams tik todėl,
kad mes negalėjome "subrendinti lietuviškos Vakarų
kultūros". Bet iš kur tada radosi kur kas didesnę
nei pas mus bolševizmą įtaką, pv., Prancūzijoje, kuri
yra tikrai subrendusios Vakarų kultūros šalis? Iš
kur Vokietija, taip pat subrendusios Vakarų kultūros
šalis, ką tik neseniai buvo nuriedėjusi į nacizmą, su

vo barbarybe taip artimą bolsėvinuui?

Pagaliau prisiminkime ir tai, kas į Rusiją atnešė visas įtakas, iš kurių išsivystė dabartinis rusų bolšėvizmas. Tas įtakas kaip tik atnešė vadinamieji rusų "zapsdninkai" - vakariečiai prisigrobę Vakaruose materialistinių socialistinių idėjų. Liga, kurie dabar rusai serga, savo idėjiniais pagrindais be jokios abejonės, yra kilusi iš Vakarų.

Ole tuos dalykus suminiu tik todėl, kad mes į dabartinę Vakarų kultūrą nedirbtume kaip į kažką visiškai atviligiais priimtina. Turėkim galvę tai, kad Vakarai paskutiniu laiku pasiekę didelių technikos laimėjimų, dvasinės kultūros srity išgyveno tikrą puolimą, vadinamą dekadansę. Ne be reikalo kai kurie Vakarų išminčiai/Sopenhaueris/ pranašavo Vakarų kultūros slugingą dvasinio bankroto akivaizdą. "Vakarų sau lėleidis". Patys savo akim matom, kad tai ko tik ir neįvyko. Patys savo akim matom, kokių šyviu laimėjimų Vakarai turėjo kapituluoti prieš saujelę ideologinių barbarybės fanatikų, siaučiančių visame pasaulyje ir gebančių jį statyti prieš tikrą slugimo grėsmę. Dėl ko tai? Pirmiausia dėl dvasinio bankroto, dėl vakarietiškos kultūros liguistumo ir dėl pačių jos pagrindų spirimo.

Todėl manyčiau, kad mes iš anksto turime nusistatyti kritišką požiūrį į Vakarų kultūros reiškinius. Ateina laikas, kai mus ta kultūra labiau negu kada nors užplūdo su visom savo gerom ir blogom pusėm. Nesiruoškime viską priimti iš anksto iekėstomis rankomis, bet būkime kritiškai nusiteikę, į viską žiūrėkime kaip tik iš savo lietuviškojo dėmesio, tikėjimo sveiko natūralumo ir idealizmo požiūriu.

Man rodos, įtakos, pradėjusios eiti iš Vakarų nuo 1808 m. ir paskuiėjusios nepriklausomoj Lietuvoj, yra tingai per menininkus, rašytojus kažko labai teigiamo ir pozitvyvaus nedavė. Daug didingesni ir sveikesni bei reikamesni stalties požiūriu mūsų tautai yra tie kultūriniai reiškiniai, kurie gimė grynai tautinėse sąlygose, iš specifinio tautos dvasinio brandimo, iš jos kovos su savoje laisvę ir kultūrą. Todėl vertinant sveiku požiūriu, yra, pav., kur kas svaresni

L. K. ČK
Partijos
Tarybos
Prašoma
rašyti

tie mūsų literatūros ir meno laimėjimai, kurie gimė tautos laisvės kovų metu jos specifinėse sąlygose, negu tie, kurie gimė jau aiškioj Vakarų įtakoje. Nors paskutiniai yra kur kas rafinuotesni, gal iš paviršiaus ir tobulesni, tačiau iš vidaus dvelkia idejiniu pakrikimu ir dažnai tikru dekadansu.

Taigi, turėdamas galvoj tuos faktus, manau, kad mūsų tauta, pašindama svetimas įtakas, giliajų pagrindų savo kultūrai turi ieškoti savo gyvenimo reikiuose, savo kovose ir žygiuose, savo tvir tuose doriniuose nusiteikimuose ir papročiuose, savo ankščiau pasiektuose grašies ir šviesios dvasios kultūriniuose laimėjimuose.

Busu nuodamas noriu pareikšti, kad, mano nuomone, labai teisingai yra užsibrėžta mūsų sąjūdžio dvasia nie ir kultūrinio gyvenimo žygiams raginant ieškoti įkvėpimo prie tikrojo lietuviško gyvenimo siūblo: "prie rymančio rąpintojėlio".

3. ŠALTAS IŠSKAIČIAVIMAS AR SENTIMENTALIS

Visiškai nesinorėtų su autorium sutikti dėl vilniaus klausimo, kai jis šitaip išsireiškia: "Vilniai mes turime bendyti išlaikyti, bet ne bile kokis kai na. Dėl Vilniaus mūsųose veikia ne tiek išskaičiavimas, kiek sentimentai". Kas tas šaltas išskaičiavimas ir kas tie sentimentai? Atrodo, kad šaltu išskaičiavimu autorius leiko tai, kas teikia materialinės naudos ir yra pateisinama praktišku požiūriu. Sentimentai gi visa kita, kas nesiremia praktiniu momentu, atseit, tokie dalykai, kaip patriotizmas, kaip tautai įskiepytos įvairios tautinės ir moralinės idėjos, pagaliau kaip visos tautos dvasinių nusiteikimų kompleksas iš viso.

Atrodo, kad autorius linkęs niekinamai, tiesiog kaip į be reikšmų dalyką šiuverti į visą tai, ką jis vedina sentimentais. Bet ar dia tik ne per daug jau šaltai skaičiuojama? Iš tikrųjų, argi vien tik praktiniai - materialiniai dalykai remiasi tautos gerumais ir galia? Ar tai, kas šedina tautos dvasią, kas tiesiog sudaro jos sielą, ne daugiau reikšmės turi jos egzistencijai? Jei taip nebūtų, tai labai galimas dalykas, kad ateityje kas nors pakiltų mūsų ge-

resni dabeni, galėtų nupirkti visus mūsų tautinius sentimentus.

Žiūrint grynai iš praktinio požiūrio, šiuo, šiuo, Vilnius ypatingos naudos mums ^{šiuo} šiuo. Vilniaus reikė - mės mūsų tautai, be abejo, slypi tame, ką autorius vadinė sentimentais. Tai yra vieta, kur sukonzentruota visa mūsų tautos istorija ir jos galybės prisiminimas. Tai yra tautai jos amžinoji sostinė. Tai yra vienintelis lietuvių miestas, kur šimtmečiai paliko savo dvasios vingius jo statybos paminkluose. Tai yra tikras ir tobulas lopšys mūsų tautai, mūsų menai ir kultūra klestėti. Tai yra nuolatine vieta, kur subėga visų lietuvių religiniai ir tautiniai troškimai. Pagaliau ar galima užmiršti tai, kad vilniečiai gyventojai didžioje savo daugumoje yra gyvoji mūsų tautos kūno ir kraujo dalis?

Praktiniu požiūriu žiūrint, visa tai gal ir niekis. Bet tauta savo dvasios gilumą žiūri visai ką kitą. Vilnius jai yra gyvybinis centras ir jautriausias širdies dalykas. Savo pasamone ji tai jaučia. Tai nėra propagandos akalimas. Propaganda, kuri nori įpūsti nesamą dalyką, niekada nesukels tokio jautraus širdies atgyvėjimo.

Todėl, mano nuomone, nespręskime apie Vilnių grynai iš praktinio taško ir tinkamai įvertinkime reikė mę tų dvasinių veikenų, kuriais remiasi tautos galūmės ir kūrybingumas.

4. DEL SLINKIMO Į RYTUS

straipsnio autorius vienoj vietoj kalba apie "galvašūdiškuosius rytus", teigdamas, kad buvęs slinkimas rytų link sudarė visą mūsų tautos nelaimę. Tam tikrais istoriniais momentais, be abejo, daryta klaidų, permaša įvertinant pajūri, bet ar iš viso slinkimas į rytus buvo istorinė klaida, tai, man rodos, dar klausimas. Jeigu Lietuva valstybė savo galybei nebūtų ieškojusi atrosos rytuose ir pasitenkinusi savo etnografinėmis sienomis, tai labai galimas dalykas, kad mūsų tautą būtų ištikęs Rytpraečių likimas.

Tai dėl praetities. Aišku, čia painios istorinės problemos, ir dėl jų specialiai nesiaerėtų leisti ir ginčų, bet iš autorius teigimų jaučiasi tam tikra aliuzija į dabartį, lyg dabartinis atsigrįšimas į rytus, atseit, į Vilnius kretę, būtų mūsų grėsmė.

Cia vėl tenka grįžtelėti istorijon. Be abejoj, šlia kimas į rytus turėjo ir praštingų vaisių. Bet kodėl tai buvo? Tik todėl, kad lietuviai, sunaikinus jų pa gonišką kultūrą, pateko slavų kultūrinėn įtakon. Ne pats poslinkis į rytus buvo pavojingas. Pavojingas buvo savitos krikščioniškos kultūros neturėjimas ir jos skolinimasis iš slavų. Tokioj padėtyj daugiau - sia nekentejo kultūriniai centrai. Pirmiausia, šimo - ma Vilnius.

Tauta jaučia šitą jai istorijos padarytą žaisdą, ir atkaklus pasinešimas į Vilnių kaip tū išreiškia jos gyvybingą norą atgaivinti lietuviškumo atšvil - giu gerokai apmirusias sritis. Manyčiau, kad tai tei singas ir sveikas tautos instinktas, išreiškiantis e norą atkovoti tai, kas pralaimėta. Kartu tai ryštin gas užsimojimas pasipriešinti mūsų grasančiam sla vų tvanui, ne šingnia prieš jį nesitraukiant atgal. Tai labiau negu kas kita rodo mūsų tautos gejųmą ir ryštą gyventi. Manyčiau, kad šitas užsimojimas nereič kia istorines klaides kartojimo: lietuviai į šitas sritis dabar grįžta kaip kultūriškai pajėgi ir ge - linti sėkmingai kovoti su svetimom įtakom tauta. Ki taip galvoti - reikėtų be reikalo nepasitikėti es vimi.

5. AR BŪTINA MUMS LENŲ DRAUGYSTĖ?

Bene svarbiausias čia diskutuojamo straipnio su toriaus argumentas, dėl kurio lietuviams reikėtų ki - tokiu požiūriu susiurti į Vilnių, yra tai, kad mūsų esą būtinei reikalingi geri santykiai su lenkais. A torius iš eina iš tokių išvadų: pokarinis laikas Vo - kietija ir Rusija sudarys sąjungę ir tuo padiu pa - vėju tarp jų gyvenančioms tautoms. Jungtinių tautų Organizacija gal visai subyrės ar bent, neį po karo ji bus silpna. Taigi, tokioj padėtyj lietuviams nie - ko kito nelieka, kaip dotis su lenkais, nes vieną ir

kitų užtarytojai tegali būti tie patys.

Firmiausis idomu, kokiu pagrindu remiamasis autorius pranašauja JTO subyrėjimą ar buaimą silpnumą. Atrodo, kad Vakarų valstybės daro viską, kad išlaikytų šią organizaciją tvirtą ir vieningą/ kaip laisvųjų tautų sąjungą/ ir daugelį dėl jos sukoja. Be bartinio Vakarų valstybių politika remiasi JTO principais. Atrodo, kad tuo padū ji remia ir ateityje. Korėja rodo, kad JTO žymiu mastu prieina prie vieningumo ne tik šaltuoju, bet ir karštuoju karo erity. Gal būtų, kam noris pranašauti JTO silpnumą ar subyrėjimą, lyginant ją su buvusiu Tautų Sąjunga, kurią sutampė ir išdraskė joje suburtos pralaidingos jėgos. JTO būdama vieno didžiulio anglosaksų bloko įtakoje, savo veiklai ir egzistencijai tur i visai kitokią pagrindą. Tikriausiai tikėti, kad ji bus ir tvirta ir veikalinga. Todėl, man rodos, Lietuvos saugumas ateity pirmiausia turės remtis kolektyvinio saugumo principu, už kuri kaip tik ir kovoja Jungtinės Tautos.

Antras dalykas, ar yra pagrindo tikėti, kad ateities Vokietija būtinais šiais ir revanšistinį kelis ir sąjungos su Rusija ar kita valstybe vėl dris keisti ginklą prieš visą pasaulį? Ar vokiečiai jau du kertu skaudžiai nepasisekė? Ar jie pagaliau ne suprast, jog priderama sau vieta ir įtaka Europoje jie tegali iškovoti taikiu kultūrinis ir akinis bendradarbiavimu su kitomis tautomis?

Atrodo, kad Vakarai to iš vokiečių tikisi ir vokiečiai to tikėjimą pateisina, jeigu Vokietija šian dien jau yra įtraukiama i laisvojo pasaulio gynybos sistemą.

Aišku, labai galimas dalykas, kad gerokai tolinesnėj ateity Vokietija, susidarius sutinkamoms sąlygoms, vėl bandys parodyti savo veržlumą. Kadliau po būsimuoju karo viso laisvojo pasaulio vienybės ir mildiniško sąsąjūklavimo akivaizdų jokiais agresyvio politikos, kad ir labai norėdama, ji negalės vesti.

Todėl iš viso tiktų daryti išvadą, kad Lietuvių artimesnėj ateity po šio karo vergu ar grės tokie

dideli pavojai, kad jai būtinais reikėtų įsigyti lenkų draugystę netgi Vilniaus krašto kaimais.

Tiek iš politinio požiūrio. Yra dar kultūrinis požiūris. Bet ir čia, man rodos, artimas bendravimas su lenkais mums mažiau eitu į sveikėtą, negu su kai kuriom kitom tautom. Straipsnio autorius vienoj viešėjimėj priešakė prieš kultūrinį bendravimą su rytais. Čia nerėtus visai su juo sutikti. Rytų kultūroj mes linkę išidreiti tam tikrą dvasios tingumą, o jei sktyvumą, tai chaotišką, neplaningą, bendrai kažką tokio, kad turi sąvyj daug nedernumo ir chaotiškumo pradų. Tuo tarpu Vakarų kultūroj mes išvelgiame didelį dinamizmą, palinkimą į tvarką ir harmoniją ir t. t. Savo prigimtim esam Vakarų tauta, ir su Vakaraiais mums pirmiausia tinka bendrauti. Rytų kultūrinės tendencijos yra ryškios rusų kultūroj ir todėl mums ši kultūra yra svetima. Lenkai gi, nors yra buvę siškioj Vakarų kultūros įtakoj, tačiau jų sąlysiškoji prigimtis sąvyje turi daug daugien rytietiško pradų, nei lietuvio prigimtis. Pati istorija rodo, kad per lenkus yra mums atėjusi valstybinė sątvarka, sąsileidi mes škinėj sąrtty ir t. t. Taigi, tiek lenkai, tiek rusai prigimtis ir jų kultūra mums yra kažkas svetimo, kas kas tokio, kas savo įtaka negali mums teigiamaite sąsileipti.

Todėl manau, kad kultūrinis bendradarbiavimas sąrtty mes turėtumėm, jei ne griežtai sąsairiboti tai bent būti sąstūrkis ir sąstargas ne tik su rusiais, bet ir su lenkais.

6. RYTPRŪŠIAI AR VILNIUS?

Kalbent apie Vilniaus mainymą į Rytprūšius, siškū, pirmiausia reikia sąspearstyti, koks Rytprūšiejų liškimas bus iš viso. Federalinės Vokietijos vyriscų bė yra griežtai sąsistačiusi atgauti tas žemes, kurias vokiečiams paliko Versalio sątartis. Atrodo, kad siems vokiečių reikalavimams Vakarų valstybės neprieštaraus. Todėl dėl to, kad Vokietijė palenkty bendrajai Europos gynybai ir kad veliau nekirsin-

ty vo
 Kiečių revanšistinių elitų, nes su naujais Vokietijos teritorijos apkarpymais vokiečiai niekada nesutaria. Pasidėkim tik ką triukšmas iš vokiečių pusės keliamas dėl šaro krašto. Nėra prasmės galvoti, kad vokiečiai susitaisyti, pav., su Rytprūsiais nete kima.

Jei Vakarų priėmimas nusistatymas būtų atitiktas iš Vokietijos Rytprūsius, vokiečių tauta tam griežčiausiai prieštarautų. Todėl, kai aiškūs išaiškinimai Vilniaus dėl dalies Rytprūsijų, reikėtų atsiminti štai kas: naujas Vokietijos sienų apkarpymas be abejojimo, šadins naujas revanšistines vokiečių sietras. Nors, kaip pirmą buvo deštyta, nėra prasmės tikėti, kad tai gali būti artimoj ateityj, bet kada nors didžiųjų Europos šautų - Rusijos ir Vokietijos sąjunga, kaip tai pramato diskutuojamo straipsnio autorius, iš tikrųjų, galėtų suardyti kolektyvinio saugumo sistemą, kuria dabar kuria JTO. Tokiu atveju, geru noru atsisadeje Vilniaus, galime netekti ir tos išmėintos Rytprūsijų dalies.

Todėl, men rodo, lietuviškosios vilniaus teritorijos mes niekada neturėtumėm paversti maino objektu, kad kartais nepaliktumėm ir be mainais atiduoto ir be mainais gauto.

Tese "dėl Rytprūsijų iš vien su lenkais", men rodo, dar reikėtų gerai pagalvoti. Kad ir tuo atveju, jei i lenkai nerodytų pagarbos mūsų teisėms, ar ne naudingesiu ir tiksliesiu mums būtų usaitikrinti vokiečių palankumą Vilniaus klausimui. Kadangi atrodo, kad vokiečiai dalyvauja kare prie š sovietus, tai, be abejojimo, ir jų balsas Rytų Europos sutvarkyme nebūna be svario.

Ar galėtų mums prikiesti dėl politinio bendradarbiavimo su Vokietija, jei ji bus kolektyvinio saugumo sistemoje dalyvau? Atrodo, kad ne. Vienu ar kitu atveju dėl straipsnio autorius peršame politikos pastovumo mangėdriu, kad pirmiausia mūsų atstatytos valstybės politika turėtų likti pastoviai ištikima savo tautiniams siekimams ir JTO principams, o ne vienai ar kitai sąjungai. Federalinės Vokietijos vyriausybė yra deklaravusi naują politiką

Rytų Europos tautų sąvilgiu, ir dabar mums ji rodo ne vieną palankumą mums. Kasin ar vetėtų į tai atsakyti iš anksto nusistatytu priešingumu? Ipač atmenant tai, kad Vokietija savo okupacijos metu Vilnių pripažino Lietuvai ir, reikia šikotie, to nusistatymo nepakeis. Žinoma, jei lenkai savo kombinacijomis neušlīs mums už akių, ir nemėgins patys kai kurių kitų nuolaidų kaina užsitikrinti sau vokiečių paramos Vilniaus klausimu.

Teigi, atsivėlgdamas į kai kuriuos anksčiau suminėtus faktus, manyčiau, kad, jeigu jau bendrauti su kuria dideesnioje kaimynine valstybe, tai ir politiniu ir ekonominiu ir kultūriniu sąvilgiu mums būtų naudingiau bendrauti su Vokietija, negu su Lenkija. Žinoma, tik tokiu atveju ir tik tol, kol Vokietija bus ištikima JTO ir kolektyvinio saugumo principams. Antras dalykas, kalbant apie draugystę su Vokietija, tikima, kad ji pagal visos sąsąugumo ir draugiškumo normas atlygins mums už visus Hitlerio okupacijos metu padarytus nuostolius.

7. BENDRAI DĖL SIKŪ

Manyčiau, kad, kalbant dėl atstatytos Lietuvos sąnų, pirmiausia dalykas yra išlaikyti Vilniaus kraštą. Be abejoj, reikia siekti, gal su kai kuriom pataisom, viso to ploto, kurį nepriklausomybės laikais laikėme lenkų okupuota Lietuvos dalim. Paties Vilniaus mieste ir bent pagrindinio krašto branduolio turime siekti bile kokis kaina.

Manyčiau, kad po būsimo karo Vilniaus kraštą išlaikyti savo rankose mes turime daugdaugiau šansų, negu po pirmo pasaulinio karo. Reikia tikėti, kad jėga, kuri šią sykį laikinai nulėmė Vilniaus reikalą, būsimoje Vilniaus byloj tokio didelio vaidmens ne beveidins. Atsiminkime, kad dabar sovietų valdomi kraštai bus okupuoti tarptautinės Vakarų valstybių kariuomenės. Tokioj padėtyj, aišku, visą bylą daugiausia nulėms politinės ir diplomatinės priemonės. Lenkai Vilniaus byloje nėra teisūs. Teisės požiūriu mūsų pozicija bus stipresnė negu lenkų. Ne paskutinės

reikšmės yra tas dalykas, kad didžioji kaimyninė tautos - vokiečiai ir rusai pripažįsta Vilnių Lietuvai. Vakarų valstybės po šio karo taip pat nestojo už tai, kad Vilnius būtų priskirtas Lenkijai. Anuometinis ir dabartinis Anglijos premjeras Čerčilis netgi savo kalboj pareiškė, kad jis niekada nebuvė už tai, kad Vilnius priklausytų Lenkijai. Reikšminga yra ir tai, kad Lietuva, pirmosios Vilnius bylo metu būvusi maži kam šiuo valstybė, į kurą šiu rėta su nepasitikėjimu, dabar dėl savo politinės laikysenos ir kovos prieš vokiečių ir rusų okupacijas yra įsigijusi pasaulyje daug populiarumo ir simpatijų.

Todėl iš viso reikia tikėti, kad Vilnius bus mūsų šiuo, jis mūsų bus tik tuo atveju, jei mes stovime į atkakliausią ir besąlygią kovą dėl Vilniaus. Šiai kovai laimėti sutelksime visas jėgas ir pasau doime visas galimas priemones, visiškai nesbejodami dėl Vilniaus reikšmės Lietuvai ir niekada nesiskindami jo paversti kokiu nors maino objektu.

Dėl Klaipėdos reikalas savaime aiškus. Jūs Lietuva taip pat negali niekad atsisakyti. Bet Klaipėdos išlaikymas mums jokios problemos nesudaro, nes federalinė Vokietija yra pareiškusi, kad ji į Klaipėdą jokių pretenzijų nereikš.

Jei d ugnis prieš Vokietiją kariavusių valstybių būtų nusistačiusios apkarpyti buvusią priešhitlerinę Vokietijos šėnterijas ir jei būtų kiek tikresnių davinų, kad Rytprūsiai gali būti atskirti nuo Vokietijos, tokiu atveju, be abejoj, mes turėtumėm pareikšti savo pretenzijas į istoriškai lietuviškąją Rytprusių dalį, nes ji mums daug labiau priklauso, negu kuriai nors kitai tautai. Tačiau, kaip pirms ekyte, maži norėtus tikėti, kad Vakarai būtų nusista tę apkarpyti versalinės Vokietijos sienas. Greičiau galima galvoti, kad lenkai laisvu susitarimu gali de li koridorius žemių pakeisti į Rytprūsius, tačiau tokiu atveju Rytprusių byloj mes nebūtumėm dalinin kai. Bet vargu ar vokiečiai gera valia atsisakys nuo Rytprusių salos, iš kurios jie gali palaikyti įtaką šiaurės rytų Europoj.

Iš savo pusės manyčiau, kad jeigu jau mūsų siena su Rytprūsiais eity tą pačią liniją, kaip nepriklausomybės laikais, tai mums ir visam mūsųjui Pabaltijo tautų blokui būtų daug geriau turėti bendrą sieną su Vokietija, negu būti iš visų pusių apsuptiems slavų. Vienas dalykas, slavų potvynis mums ir kitoms mašiosioms Pabaltijo valstyboms stebityje gali būti pavojingesnis negu germanų. Antres - mašiosioms tautoms iš viso yra daugėnu šansų vesti savarankiškesnę ir nepriklausomesnę politiką, esant kelių didesnių galybių įtakos sferoj negu vienos.

PASIDALINKIME ĮSPUDŽIAIS

Belankant RL kovos dalinius, aišku, pirmoje eilėje teko atbėti mūsų išsilikymo pagrindas - broliškumas. Šis broliškis ne tik tarpusavyj vadinas, broliškumas šis yra pilnai gyvenimiškas reiškinys. Tik broliui teesant ir kovos dalinių lankytojui, beliko su kiekvienu kovos broliu išsišnekėti prie keturių akių. Be daug ko gražaus, šiuo atveju teko ir tai išgirsti, jog prt. pirmu kart regė, kad iš visko jaučiamas sukėtesnes vadovybės pareigėnas dėmisi jam pirmu kert regime prt. asme ne nuomone dėl jo, dėl sąjūdžio gyvenimo.

Šios pat mintys kelia klausimą: ar gi mes broliškis ne nuo sąjūdžio vado tik ką į sąjūdį įstoju - šio partizanų? Jei tai vestų prie sprendimo, kad kėlimas laipniais, pareigose mus tolim nuo prt., pxi eitume ir tų išvada, kad gavimas prt. šenklo mus tolim nuo tautos. Kadangi tokie sprendimai, panašios išvados yra konkretus mūsų priešė bolševizmo klaidios dalies pagrindas, tat, švelgiant į jo tikrai tragikomišką padėtį, turim griešėciausiai vengti tu prieleidų, kurios ir mus kreiptų į sau praštų lemian - šių kelis.

Broliškis vadai, mes jeis esame tiek, kiek įstengiamės mūsų vadovaujamesius visų, visada regėti sau broliškis tam, kad jie su mumis drėciai galėtų švelg

ti į lietuvių kaip sau brolių škis. Tai iš mūsų reikalsu: į didžiausią kelionę išsirengus, ypatingai skubant su vado pareiga, neįsigrąžin, kad ilgiamusiai turia sustoti prie atviros brolio širdies - tam, kad jo blaivus švilgenis į gyvenimą ir vien eksusmuose pasakandantą lietuvių aiškiausiai įtikintų, jog jis tik žmogumi, tik laisvu gyventi gimęs. Jei tai mes užmiršim, sąsiuomenės lietuviškas rėmėvas - partizanų išsiliekiymo vietoves - mes irgi leisim piktesm likimui paverteti tuo dvasiniu kolchozu, kurie visa savo esybe išlietuvių tautos siekia bolševizmas. Tuo kert, broliai vadai, be kitų negerovių gausis ir šita: kai pas jusis su partizaniniu padaviniu skubės jusų vadas, jis bus priverstas su išklausymu jo ir jūų brolių skundų.

Kai tuo pat reikalu buvo kreiptasi net į aukštesnį vadą, teko atbėti jo nuosirdų prisipasiniimą: Aš - jaunas. Jei ką ir norėčiau pasisakyti, esu pamo kytas, kas savo nuomonę pasilaikydėiu sau.

Tikint lietuviu belieka džiaugtis jo išmintimityla gers byla. Tik tas pats lietuvis netyli, sako - ir mažas kupetas didelių vežimą verčis. Kiek iš šių tiesų kuri lietuviui artimesnė, klausius: argi mes prieš bolševizmo milžiną jau vien ir dėl to turime tylėti, kad esam maži? Ar, žmogaus smilsius atšvigiu ma tuojeant, argi kurie iš partizanų esam senas, jei tam ir seniausias gimsm prieš atštuoneris metus?

Mano broliai, džiaukimės, kad esam jauni. Ir iš senų tik tie piktesm niurnomis nelieks, kurie užpeš - kiek urvely su ankėliais karalimais po pasakų rūmus savo dienas lyg dainą dainuoja. Šių tiesų nema - rds mūsų protėviai paliko: kaip gimę, jie ir mirė be sąščiis. Ar, nors jau tokiais savo smilų prigyvono, bet ir po šimtmečių jų balsas, ar tai daina, ar mįslė, ar pasaka kalbetas, mus švi, mus vada jų - didvyrių keliais ir per bolševikmetį.

Mes - tėvų sūnūs. Mumsis, kurie drėsiu didžiaujamės tėvų keliais, didžiaujasi mūsų tauta - mūsų broliai, seserys. Ir ne tik jie didžiaujasi mumsis, iš mūsų - jaunų, savos dienos tikrųjų viešpačių - mūsų broliai ir seserys laukia tikrai to lietuviško šo-

dsio, kurie ir amžių dantis įveikti negali.

Mano broliai, giliausia pagarba reikšdama Jūsų jaunatvei, tikiu ses kalbesimės visur, visada tuo lietuvišku sodriukuriu mūsų širdies skausmą palengvins, praskaidrins jaunatve džiugaujandis dvesis, tikrais karališiais padės mūs vesti tautą iš to negendo, į kurį šengdama bolševizmas savo nedidelios piktybą ir tarp lietuvių gimusių sau draugų ieško.

Jūsų brolis Aukštučiukas

..... " " " "

Ne vienas s gūdus amžius siaubė lietuvių tautą. Ne vienas to gūdy amžių lietuvis savo krauju rašė savo tautos istoriją. Tai lietuvių tautos nemarumo išbandymo laikai. Iš tų laikų atėjome ir mes, palikti amžiams, kuo iš jų kilom.

Nuomūs, pikti metai veja metus ir verčia tai amžių kalba, kaip lietuvis Partizanu rašė savo tautos istoriją, kaip lietuvis Partizanas įrašė į savo šėmės grumtelį lie tuvie kelią bolševikmečiu, kad amžiai kalbėtų:

- Kai bolševizmas savo gūdumu gėdino žmoniją, lietuvis Partizanas parodė jai, jog amžių Viešpats laimino kerą, kuris vienintelis gali nušluoti nuo J^o laiminamos šėmės žmogaus prigimties niekintojus.

Šita kalba amžiams palieka kerą gyvai. Mes - puikiai manam laikus, kai su jais dšieugomės, kad galim broliais valgyt lietuvišką duoną. Buvom sotūs regėdami, jog ta duona išaugusi iš lietuviškos šėmės grumtelių, į kurias mūsų tėvai ir protėviai savo krauju rašė savo amžių istoriją. Broliais valgant lietuvišką duoną, mūsų ramybę dvesioje laimino mūsų tėvai ir protėviai ir mes girdėjome jų amžių kalbą?

- Ne bijoti, bet nugalėti reikia priešes!

Su tėvais ir protėviais, iš kurių bent vieno, bet gyvo šėdelio saldavo mūsų dvesios gyvieji reiškes - jai - tautos pranašai, kerą gyvais - daugiausia - iš lietuviškos šėmės grumtelių į mus kalba ir mūsų

broliai:

- Kas ne draugu geis mūsų šeimai sugiatus duonos, tie nuo mūsų valios turi paspringti!

Tai mūsų brolių testamentas, kurie įvykdymui būtina mūsų visų - visos mūsų tautos valia. Tą valią padaryti nepalaužiamą, su mumis broliais valgyti lie-tuvišką duoną, mums paliko pareiga Tėvynei.

Šios pareigos įsėjimui, **AKAS T-bos** Rytų Lietuvos Sekcija savo posėdyje nusprendė:

Šarinkus atitinkamą medžiagą apie Rytų Lietuvoje savo veikla ypatingai nusipelniausias sąjūdžiui ir tautai laisvės kovotojus, per atitinkamas instancijas suteikus jiems laisvės kovos Karūgį garbės vardą, išskirti juos laisvės kovos švietėjais.

AUKŠTAITIS - Rytų Lietuvos Vadovybių Organas - šiam tikslui siekti premato skyrių, kuriame bus talpinama šiuo reikalu renkama atitinkama medžiaga daliai. Tą tikslą vedama redakcija ir kreipiasi į Rytų Lietuvos vadus:

Broliai, mūsų garbės klausimas labai daug priklauso ir nuo to, kaip pagerbime savo brolius, nebojusius su mumis sukotis už mūsų bendrus idealus.

Šiam bare tikintis kuo nuodėdingiausias bendradarbiavimo, broliams **K a r ū g i a m a** giliausias pagarb.

Redakcija

D i e d u k a s

PAŽINTIS SU A.A. KNY PRE. NJR. ŠARŪNU

1946 m. vasarą gavęs žinią, kad nori su kunigu suitikti Rytų Lietuvoje vienas garbiausių vadų Šarūnas, Egipterejan: regi, ne vien jau šis mane kai kas regi iš anų laikų, susitikime tikslas tikrai buvo šis: kai užtrūkus kovai amnestijos paguda brovesi į e-dį, su neviltis, Šarūnas būna įėgas nepalaužiamai kovai.

1947 m. vasarą Markulio skirtas mūsų spygardoje ve-dė pareigoms Uosis, Vada, jo brolius paragina išskirti išsigelbėjimo. Tą pagarbę g. lėjo suteikti tik tas Vadas, kuris ir pats miške gyvendamas vadovavo rinkti neg. artimiausių buvo Šarūnas. Oriziantis ypatingo atšargumo / Markulio priešai / aršius tarp spy -

ardą palaikyti ryšius, broliai išrengs pas svečius. Šiuo kartu vienas antro ilgai ieškoti neteko. Kai igirdau grįžtantį pasidžiaus iš Vilniaus po viešėges pas Markulį, susigavom delninyje, su kurio vyrais ir anksčiau pasiūpavdavom rankas.

Susitikus pirmą įspūdis: kerdygis, kuriam ant šlivos betruksta skutejo puoduko. Nors džiaugėsi, kad su ir drabužius gavęs, tik tie drabužiai ant sukėjo, liekno vyro lyg tai dovanoti piemenuko, kuriuos engiess paspiriti kaip galutiniai sunesiotus. Iš veido ir pats buvo panašus į bėganant su viuo kaimo okiais apikulusi; visose epibintuotas aprašiotas.

Lydėjo nusivylimas: ir aš nebuvau nūdieniu kuniu. Tik tai netrukdo šventosios krantų šile išsikaltėti broliais. Prašomas nestelsak; papasakoti ir apie savo viešnagę. Siurpiausius vaistus savo vaizkais gyva kalba piešė prieš mane lietuvio pergyvo aimais, kurie skirti bolševikui griaustis negus.

Gaila buvo skirtis. Tik jo ryštas kuo skubiausiai apie išsigelbėjimą pranešti broliams, nebuvo sveties ir man:

Kaip man susitikus patsai, daug kam ir šiandien anas Šarūno su Mikiniu žygis atrodo. Tik istorija apie tai kalbės, jog tai išgelbėjo Rytų Lietuvę nuo tos valios, kurią jiems per Markulį stengėsi primesti bolševizmas

Tais pat metais rudeni, susitikus su Šarūnu pilnutinai buvo aptartas Rytų Lietuvoje veikiančių da linų sujungimo planas. Susirinkusieji galėjom džiaugtis Šarūno laisvė: jo svajonei įvykdyti teliiko sušaukti brolių sąskrydis, sukus Šarūno sušaidi mas tai įvykdyti teleido 1948 metų vasarą. Atvykęs pas jį radau iš likusių archyvo liekanų beakbarian ti Rytų Lietuvoje antibolševikiškos veiklos istoriją. Darbe Šarūnai taikininkevo buvusieji mokytojai studentai.

Sąskrydžio metu, kurio laiku buvo sudaryta Rytų Lietuvos Britiškos veiksminga vadovybė, pas Šarūną iš gyvenau menesi laiku. Per tą laiką beliko stebėtis neišsenkama jo energija, sveiku, lietuvišku entuziazmu. Šiuo kartu buvo gaila žinoti tik į jo svei

katę: po daug ir ypatingai sunkių susėdima is ga
 baus sportininko, buvusio boksininko, buvo telikę
 tos sveikatos tik procentai. Tik tas netrukdė kiek
 tiesioginisi pareigas atlikti, tiek padėti prt., ku
 rių su įveiriusiais reikalais pas ją atvykstan-
 čių niekad netrukdavo.

Kiek buvo šarūnas įtakingas, tai ir man pačiam
 teko patirti. Pabandžius skystis šygiu, kuriam nera
 dau jęgų atlikti, nusišypsoje ir ranke parodė šygio x
 kryptį.

Ir tuo laiku jis buvo ramus. Jis tik džiaugė, kad
 pagaliau ir Rytų Lietuva s-džio reikalui stiduođa
 savo pareiga Tėvynei. Šitas jo džiaugimas paliko ir
 man įsakymu, kurio neįvykdymui net ir sapnas nedrį
 so gundyti.

Išsikyrus po dviejų metų mūšinojan, šarūną savo
 pareiga stidavus Tėvynei už Lietuvos laisvę nebijan
 čiu mirt kariu. Škaudi šinia manęs klausė:

Ar šarūnas savais darbais nepelne gerbės, kuri,
 iškėlus ją pirmuoju Rytų Lietuvos Karšygiu, būtų
 manis vadovu laisvės kovę užbaigti visos tautos per
 galę prieš bolševizmą.

- - - - -

T U R I N Y S

pal.

1. Redakcijos žodis	1
2. Aušrūnas	Laisvė ir jos gynimas
3. Diedukas	Broliai mūšingūnai 3
4. Reikvytis	LIKS visuomeninės veik los išvystymas Rytų Lietuvoje..... 9
5. Reikvytis	Politiniais klausimais 11
6. Aukštučiukas	Pesidalinkim įepidė. 25
7. Redakcija	27
8. Diedukas	Pasintis su A. A. KHV prt. wjr. šarūnu..... 28